

NIEUWSBRIEF

Ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken

**'WROKO FOE MEK MONI'
WERPT EERSTE VRUCHTEN AF'**

**CAPACITEIT MEDEWERKERS
ONDERDIRECTORAAT
ARBEIDSMARKT WORDT
VERSTERKT**

**MINISTER MAC ANDREW
STUDEERT
AF AAN KEMMY BUSINESS
SCHOOL**

COLOFON

Deze Nieuwsbrief AWJ is een mediaproduct van het ministerie van Arbeid, Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ) en wordt onder eigen beheer geproduceerd door de Communicatie Unit. Het blad wordt maandelijks uitgegeven, met ingang van januari 2021. Alle overige edities zijn terug te vinden op onze website: <https://gov.sr/ministeries/ministerie-van-arbeid-werkgelegenheid-en-jeugdzaken/nieuwsbrief/>

Redactie:

Rosina Bijlhout

Vormgeving:

Lucretia Sontoidjojo - Setrodipo

Aan deze nieuwsbrief hebben meegewerkt :

**Alysa Vieira
Sergio Doelasan
Jeanette Danti
Theodora Koulen**

 : communicatie.awj@gmail.com

 : Ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken

 : <https://gov.sr/ministeries/ministerie-van-arbeid-werkgelegenheid-en-jeugdzaken/>

MINISTERIE VAN ARBEID
WERKGELEGENHEID
& JEUGDZAKEN

INHOUDSOPGAVE

Ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken

- 04 Redactioneel
- 06 Minister Mac Andrew studeert af aan Kemmy Business School
- 07 SAO kijkt hoopvol uit naar nieuwe uitdagingen in 2024
- 09 Rubriek: Arbeidsstandaarden en de Wrokoman
Door: mr. Glenn Piroe
- 11 SAO levert vaktechnisch kader af te Sophia's Lust
- 13 Rubriek: Prognose en trends van onze arbeidsmarkt
Door: drs. Naomi Esajas-Frierson
- 15 'Wroko Foe Mek Moni' voortgezet in het district Para
- 16 Door Simone Haridat
Rubriek: Ondernemerschap gaat vooral om kansen grijpen
- 18 'Wroko Foe Mek Moni' ook in Brokopondo gelanceerd
- 19 Capaciteit medewerkers onderdirectoraat Arbeidsmarkt wordt versterkt
- 20 Duurzaam micro-ondernemerschap voor mensen met een beperking
- 22 Minister Mac Andrew ontvangt delegatie Safety & Security Academy Suriname
- 23 Rubriek: De harde werker door de bril van Lucretia
- 25 'Wroko Foe Mek Moni' werpt eerste vruchten af'
- 27 SAO verzorgt Kapperstraining in Paramaribo ter verdere uitvoering 'Wroko Foe Mek Moni'
- 28 Rubriek : Toekomstbouwers
Geschreven door Emelia Sanwikarta
- 30 SAO levert 24 verpleegassistenten af

REDACTIONEEL

Rosina Bijlhout

Verantwoordelijke Communicatie Unit

Landelijk opleiden vaktechnisch kader voor de Surinaamse arbeidsmarkt Onderwijs, training en lifelong learning staan daarbij centraal

Vanuit het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), wordt steeds het nodige verzet om personen te helpen naar zelfredzaamheid en een bijdrage te leveren aan een duurzame arbeidsmarkt. Ook wordt het nodige gedaan om het arbeids- en jeugdbeleid naar grotere hoogten te tillen. Zo worden vanuit het ministerie en zijn werkarmen verschillende trainingen en vakopleidingen aangeboden aan de samenleving waaronder jongeren. Middels vaktrainingen worden, verscheidene vaardigheden aangeleerd om

zodoende steeds meer vaktechnisch kader klaar te stomen voor de Surinaamse arbeidsmarkt. Dit komt ook de productieve sector ten goede omdat ook micro-ondernemerschap wordt gestimuleerd. Zo voorziet het project Wroko Foe Mek Moni, in kosteloze vaktrainingen voor personen in de leeftijdsgroep 16 - 40 jaar in geheel Suriname. Dit project wordt uitgevoerd door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO), en levert een blijvende bijdrage aan het opleiden van vaktechnisch kader voor de Surinaamse arbeidsmarkt. Het project heeft op 26

januari haar eerste vruchten afgeleverd in Coronie. Negenentwintig (29) vrouwen, die vaktraining Textiele Werkvormen hebben gevolgd, mochten hun SAO certificaat in ontvangst nemen. Het project wordt reeds uitgevoerd in de districten Coronie, Paramaribo, Para, Brokopondo, Nickerie, en zal in alle districten haar vruchten afwerpen. De uitvoering is gesteld op 18 maanden. De trainingen die onder andere worden aangeboden zijn: Autobody Repair, Lassen module-1, Automontage, Textiele Werkvormen, Elektro Huisinstallatie, Basis

REDACTIONEEL

Rosina Bijlhout

Verantwoordelijke Communicatie Unit

Koeltechniek, GaWaSa, Textiele Werkvormen, Lassen module 1, Computer Hardware, Verpleegassistent, Webdevelopment, Micro Shading, Kapperstraining-A, Manicure en Pedicure. Met dit project wordt landelijk lokaal kader klaar gestoomd wat ook de opkomende ontwikkelingen binnen diverse sectoren ten goede zal komen.

Het ministerie investeert niet alleen in de samenleving maar ook in zijn personeel. Tegen de achtergrond van het uit te voeren beleid, zijn personeelsleden van het onderdirectoraat Arbeidsmarkt getraind in sociale vaardigheden en werkethiek, voor de nodige capaciteitsversterking. De training is verzorgd door de Stichting Productieve Werk Eenheden (SPWE). Vooral de aanscherping van de werkethiek is een voorwaarde tot meer succes. Minister Steven Mac Andrew benadrukt vaak het belang van onderwijs, training en lifelong learning. Ook legt hij nadruk op de noodzaak om tijd en moeite te investeren in de eigen ontwikkeling. Vooral als hij jongeren toespreekt. Dat hij lifelong learning voorstaat blijkt uit het feit dat hij in januari 2024 met succes is afgestudeerd aan de Kemmy Business School van de University of Limerick in

Ierland in Project and Programme Management. De minister heeft hiermee de graad van Master of Science in Project en Programme Management behaald. Een studie die hij begon in 2021, nog voor het aanvaarden van het ambt van minister. De bewindsman is eerder aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname afgestudeerd als Doctorandus in de Sociale Wetenschappen en aan de University of Birmingham, UK, waar hij de graad van Master of Science in Poverty Reduction and Development Management behaalde. Ondanks de werkdruk heeft de bewindsman het programma conform de normale studieduur afgewerkt. Dit getuigt van doorzettenen mag hij gezien worden als een voorbeeld voor jong en oud. Het is goed te weten dat vanuit AWJ dit jaar grote prioriteit wordt gegeven aan verschillende projecten, waarbij onderwijs, training en lifelong learning centraal staan. De landelijke uitvoering van "Wroko Foe Mek Moni" en het project "Labour Market Alignment with New Industries", dat gericht is op het trainen van kader voor geïdentificeerde key sectoren zijn daar voorbeelden van. Het landelijk opleiden van vaktechnisch kader zal de Surinaamse arbeidsmarkt vast ten goede komen.

MINISTER MAC ANDREW STUDEERT AF AAN KEMMY BUSINESS SCHOOL

Steven Mac Andrew (Minister AWJ)

Minister Steven Mac Andrew van Arbeid Werkgelegenheid en Jeugdzaken (AWJ) is met succes afgestudeerd aan de Kemmy Business School van de University of Limerick in Ierland in Project and Programme Management. Met blijdschap heeft hij eind december 2023 het bericht van de succesvolle afronding ontvangen van de Kemmy Business School. De bewindsman heeft hiermee de graad van Master of Science in Project en Programme Management behaald. Mac Andrew begon deze studie in 2021 voor het aanvaarden van het ambt van minister en heeft het programma conform de normale studieduur afgewerkt, ondanks de druk van het werk. De officiële graduation ceremony is gesteld op 23 januari 2024, maar de bewindsman zal dit niet bijwonen, vanwege de geplande begrotingsbehandeling in De Nationale Assemblée (DNA).

Mac Andrew studeerde eerder af aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname als Doctorandus in de Sociale Wetenschappen (Sociologie) en aan de University of Birmingham, UK, waar hij de graad van Master of Science in Poverty Reduction and Development Management behaalde. Mac Andrew benadrukt, dat de toepassing van de opgedane kennis bij hem altijd centraal staat. Hij is daarom blij om op te merken dat binnen AWJ ook andere medewerkers bezig zijn met diverse studies of trainingen ter verdere ontwikkeling. Dit zal volgens de bewindsman het ministerie ten goede komen.

Mac Andrew benadrukt in zijn toespraken altijd het belang van onderwijs, training en lifelong learning, maar ook de noodzaak om tijd en moeite te investeren in de eigen ontwikkeling. In dit kader gaf hij aan, dat in 2024 grote prioriteit gegeven zal worden aan projecten, waarbij onderwijs, training en lifelong learning centraal staan, vooral de verdere uitvoering van het project "Wroko Foe Mek Moni", waarbij landelijk kosteloos vaktrainingen worden aangeboden en het project "Labour Market Alignment with New Industries", dat gericht is op het trainen van kader voor geïdentificeerde key sectoren. Minister Mac Andrew blijft personen aanmoedigen om zich verder te scholen en aan lifelong learning te doen, vooral jongeren, die enorme potentie bezitten om Suriname verder duurzaam te helpen ontwikkelen.

Happy Graduation!

SAO KIJKT HOOPVOL UIT NAAR NIEUWE UITDAGINGEN IN 2024

De Stichting Arbeidsmobilisatie & Ontwikkeling (SAO) heeft op maandag 8 januari 2024 tijdens haar opo jari viering van de avond- en districtstrainingen en projecten dank uitgebracht aan alle betrokken medewerkers voor de behaalde successen in de afgelopen jaren. Een terugblik op de periode 2018/2023 leert, dat de SAO voor wat betreft de avondopleidingen /districtstrainingen en projecten landelijk 1378 personen heeft gecertificeerd. Het is dus duidelijk, dat steeds meer personen, waaronder kansarme- en risicojongeren, zich ervan bewust zijn, dat de SAO hun die kans kan bieden om succesvol op de arbeidsmarkt te komen. De SAO kijkt daarom ook hoopvol uit naar nieuwe ontwikkelingen in 2024 en blijft zich inzetten om vaktrainingen aan te bieden aan de gemeenschap om zelfredzaamheid te stimuleren.

Minister Steven Mac Andrew benadrukte dat de inzet van alle betrokkenen gewaardeerd is geworden en heeft bijgedragen aan het succes van de SAO. Goede dialoog, samenwerking en teamwork zijn volgens hem de basis voorwaarden om ook in 2024 de uitdagingen aan te kunnen gaan. De bewindsman benadrukte ook, dat de SAO velen een laatste kans biedt om een vak aan te leren, om zodoende hun levensomstandigheden te verbeteren, aangezien ze betere kansen maken om de arbeidsmarkt te betreden. Na de toezegging voor de nodige ondersteuning vanuit het ministerie vooral bij de uitvoering van het landelijk project Wroko Foe Mek Moni, heeft de bewindsman aan allen een succesvol nieuw jaar toegewenst.

De genodigden tijdens de opo jari viering van de SAO. Vooraan de tafel: Joyce Lapar (directeur SAO), Steven Mac Andrew (minister AWJ), Naomi Esajas-Frierson (voorzitter Raad van Bestuur SAO), Ronald Hooghart (voorzitter BPVV).

SAO KIJKT HOOPVOL UIT NAAR NIEUWE UITDAGINGEN IN 2024

De aanwezigen werden eveneens toegesproken door de voorzitter Raad van Bestuur SAO, Naomi Esajas-Frierson, de directeur van de SAO, Joyce Lapar en de voorzitter bij de Bond van het Personeel voor Vakopleidingen (BPVV) bij de SAO, Ronald Hooghart. Esajas-Frierson heeft dank uitgesproken voor de inzet van alle betrokkenen maar vooral het personeel binnen de SAO die zich inzet voor welvaart en welzijn van haar doelgroep namelijk personen vanaf 16 jaar, middels vakscholing. Zij is van mening dat een goede samenwerking zal resulteren in nog meer succes. Joyce Lapar is tevreden met de successen en kijkt uit naar meer kansen om nog meer succes te boeken in 2024. Zij benadrukt de rol die de actoren te vervullen hebben in relatie tot de doelgroep. Ronald Hooghart heeft benadrukt dat vakscholing een niet weg te denken onderdeel is binnen de ontwikkelingen van

Suriname. Hij is van mening dat er meer moet worden geïnvesteerd in de SAO die zich inzet voor steeds meer vaktechnisch kader in Suriname.

Trainingen die in de avond verzorgd worden zijn ondermeer: Basis Electro-huisinstallatie, GAWASA, Basis Koeltechniek, Lassen niveau 1 en 2, Textiele werkvormen, Assistent Constructiewerker, Assistent Graafmachine simulatie, Computer Hardware module 1 en 2. Daarnaast worden ook projecten uitgevoerd zoals het plaatsen van dakgoten en koppelingen aan durotanks, maar ook projecten rondom hydroponics. De SAO behoort tot een van de werkarmen van het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ) en is het grootste regulier vaktrainingsinstituut in Suriname.

RUBRIEK: ARBEIDSSTANDAARDEN EN DE WROKOMAN

DOOR: MR. GLENN PIROE

Mr. Glenn Piroe

Deze rubriek is een poging om de arbeidsstandaarden en de wrokoman daarin te brengen in een nationaal en internationaal perspectief. Daarmee wordt gepoogd een bijdrage te leveren aan het publieke debat over het bevorderen van de arbeidsstandaarden. De arbeidsstandaarden moeten bijdragen aan economische groei en meer en betere banen die voldoen aan de beginselen van decent work, die garantie geven voor gelijke rechten voor mannen en vrouwen op de werkvloer, en die extreme armoede uitbannen onder loontrekkers.

De schrijver van deze rubriek is Glenn Piroe. Hij is afgestudeerd aan de Anton De Kom Universiteit van Suriname in 1999 en studeerde Algemeen Surinaamsrecht. Hij is al 25 jaar werkzaam op het ministerie van Arbeid en is thans onderdirecteur Juridische en Internationale Zaken (JIZ). Ook is hij onder andere plaatsvervangend voorzitter van de Ontslagcommissie en van het Arbeidsadviescollege en was hij fungerend hoofd van

de Arbeidsinspectie. Piroe heeft enkele arbeidsgerelateerde boeken in zowel het Nederlands als Engels op zijn naam staan, zoals: 'System of Labour Administration in Suriname' (2022), 'Internationale Normen inzake Vakverenigingsvrijheid en fundamentele arbeidsstandaarden' (2011), 'Gids Arbeidswetgeving Suriname' (2011-2022) en 'Modernisering Arbeidswetgeving Suriname' (2018). Verder is hij voorzitter geweest van een aantal wetgevingscommissies, ingezet door verschillende ministers van Arbeid. Hij doceerde ook Arbeidsstandaarden en Internationaal arbeidsstandaarden op de Anton De Kom Universiteit van Suriname en verzorgt Internationaal Arbeidsstandaarden op het Scholingsinstituut voor de Vakbeweging in Suriname.

EIGEN RATIFICATIES AWJ BEPALEND VOOR HOUDING NAAR ANDERE RECHTINGERELATEERDE RATIFICATIES

Het ministerie van AWJ was uitgenodigd door een commissie van rapporteurs van De Nationale Assemblée om zijn standpunt te vernemen met betrekking tot de voorgenomen ratificatie van de 4 Haagse Kinderconventies. Het ministerie van AWJ zelf is in de afgelopen periode zelf bezig geweest om de achterstanden van Suriname met betrekking tot de aansluiting bij de internationale arbeidsstandaarden (ILO-verdragen) in te halen.

Tot de meest recente behoren het fundamenteel verdrag met betrekking tot gelijke beloning (ILO Conventie No. 100), gelijke behandeling en kansen inzake arbeid (ILO Conventie No. 111) en minimumleeftijd voor toelating tot arbeid (ILO Conventie No. 138) in 2017 en 2018. In verband met deze ratificaties werden de Wet Arbeid Kinderen en Jeugdige Personen (2018),

EIGEN RATIFICATIES AWJ BEPALEND VOOR HOUDING NAAR ANDERE RECHTINGERELATEERDE RATIFICATIES

de Wet Gelijke Behandeling Arbeid (2022) en de Wet Geweld en Seksuele Intimidatie Arbeid (2022). Intussen zijn stilzwijgend in 2023 ook de ratificaties goedgekeurd van andere 4 belangrijke verdragen van de ILO. Het betreft de verdragen inzake sociale zekerheid (ILO Conventie No. 102), arbeidsinspectie in de landbouw (ILO Conventie No. 129), minimumloon (ILO Conventie No. 131) en bescherming van het moederschap (ILO Conventie No. 183). De drijfveer achter de ratificaties is dat Suriname in de internationale ontwikkelingssamenwerking met multilaterale organisaties zoals de ILO, bilaterale samenwerking met landen en met financiële organisaties duidelijk laat blijken wat zijn commitment is wat betreft mensenrechten en rechten van werknemers en hun gezinnen. Zo is gebleken dat in de samenwerking met financiële instituten en leningen de issue van de sociale zekerheid en gelijke behandeling, geweld en seksuele intimidaties als een voorwaarde heeft gegolden om samenwerking voort te zetten.

Suriname is ook op het punt 2 fundamentele verdragen over veiligheid, gezondheid en welzijn (ILO Conventies No. 155 en No. 187) en één betreffende geweld en seksuele intimidatie (ILO Conventie No. 190) te ratificeren. Deze laatste 3 ratificaties zijn al voorbij de goedkeuring van de Staatsraad. Suriname zal naar verwachting aan het eind van 2024 vanaf 2027 in totaal 10 ILO-verdragen hebben geratificeerd. Dat is een relatief heel hoog niveau wat aan de ene kant een druk legt op de uitvoering. Zo zal bijvoorbeeld naast de 31 verdragen nu over een extra 10 verdragen moeten worden gerapporteerd. Maar belangrijker is dat Suriname onder de directe controle komt van de ILO (Committee of Experts) die nu ook vanuit buiten de Surinaamse wetgeving, beleid en uitvoering in de praktijk zal monitoren

. Suriname wordt door deze ratificatie rapportage- en verantwoordingsplichtig aan het 'supervisory system' van de ILO. Deze extra druk is een motivatie gebleken binnen de 'world of work' om wetgeving en beleid te formuleren die moeten leiden tot een betere regeling van o.a. de rechten van werknemers en hun gezinnen. Het ministerie van AWJ gelooft in de positieve werking van het multilateraal systeem en specifiek die van ratificaties en de samenwerking met de ILO.

Onze eigen attitude naar internationale arbeidsstandaarden, arbeidsverdragen en commitments, is vanuit het perspectief van arbeidsrechten en internationaal arbeidsstandaarden leidend geweest bij het benaderen van de ratificatie van de 4 Haagse Kinderconventies die ter goedkeuring in behandeling zijn bij DNA. De 4 verdragen zijn aan DNA voorgelegd door het ministerie van Justitie en Politie. Vanuit het rechtenperspectief heeft het ministerie van AWJ geen bezwaren tegen de ratificatie van de 4 Kinderverdragen betreffende kinderontvoering (1980), grensoverschrijdende adoptie (1993), ouderlijk gezag en bescherming van kinderen in grensoverschrijdende situaties (1996) en alimentatie en andere onderhoudsvoorzieningen (2007). Deze multilaterale verdragen is bedoeld om de samenwerking tussen landen mogelijk te maken. De concepten verwerkt in deze conventies zijn niet strijdig met de VN-regelgeving en derhalve ook niet met ILO-concepten. Suriname heeft ook te maken met kinderen die ontvoerd worden door ouders of in landen wonen waar hun ouders niet woonachtig zijn of waar ouders in verschillende landen wonen. De ondersteuning van de ratificatie van deze 4 verdragen is mede het gevolg van onze ratificaties en het begrijpen van de werking van en de invloed die uitgaat van ratificaties.

SAO LEVERT VAKTECHNISCH KADER AF TE SOPHIA'S LUST

Op de foto de blijde geslaagden met hun certificaat in de hand te midden van de Vice-president van de Republiek Suriname, de minister van AWJ alsook directieleden van AWJ en SAO.

Eén en veertig (41) personen te Sophia's Lust, die met succes een SAO vaktraining hebben afgerond, hebben op 17 januari 2024 uit handen van de Vice-president van de Republiek Suriname, Ronnie Brunswijk en de minister van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), Steven Mac Andrew, een SAO certificaat in ontvangst mogen nemen. Het gaat om de vaktrainingen Textiele werkvormen, Gawasa en Electro Huisinstallatie die in augustus 2023 waren aangevangen en gedurende vier maanden zijn verzorgd. Het project is gefinancierd geworden door het kabinet van de Vice-president en is een initiatief geweest van Stichting Sophia's Lust en omgeving. De trainingen zijn verzorgd door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO).

De Vice-president van de Republiek Suriname, Ronnie Brunswijk, heeft de

geslaagden aangemoedigd om zich te blijven scholen door aan te geven, dat hij in zijn jongere jaren zich ondanks moeilijke tijden altijd keihard heeft ingezet om zich te scholen en dat zijn doorzettingsvermogen tot succes heeft geleid. De VP is van mening dat studie de perfecte basis is om te groeien en succes te bereiken op de Surinaamse arbeidsmarkt. Hij heeft aangegeven dat vanuit zijn kabinet daarom het nodige werk wordt verzet om steeds meer personen in het bijzonder jongeren de mogelijkheid te bieden tot scholing en ontwikkeling. Dit project wordt daarom landelijk uitgevoerd om nog meer vaktechnisch kader klaar te stomen voor de Surinaamse arbeidsmarkt en tevens armoede te bestrijden door personen te helpen naar zelfredzaamheid. Vanuit het kabinet van de VP werden naaimachines en gereedschappen aan de cursisten overhandigd die zij meteen kunnen gebruiken om meer ervaring op te doen en tevens inkomsten te genereren.

SAO LEVERT VAKTECHNISCH KADER AF TE SOPHIA'S LUST

Minister Steven Mac Andrew heeft aangegeven dat succes gepaard gaat met vallen en opstaan. Doorzettingsvermogen en de wilskracht om een doel te bereiken stelt personen in staat om te blijven investeren in hun ontwikkeling. Mac Andrew twijfelt niet aan de opgedane competenties en vaardigheden van de geslaagden. Dit was duidelijk te zien aan de prachtige kleding die de geslaagden van de vaktraining Textiele Werkvormen aan hadden. De cursisten zijn volgens hem in staat om succesvol door te breken binnen de textiele industrie omdat zij boordevol talent zitten. Het vervaardigen van kleding voor het gezin kan leiden tot grote besparingen in het huishouden. De minister heeft de VP bedankt voor dit project. Hij heeft gesproken over dit project als te zijn een goed project dat getuigt dat de regering steeds weer investeert in de samenleving met het oog op duurzame ontwikkeling.

Naomi Esajas-Friperson, onderdirecteur Arbeidsmarkt op AWJ tevens voorzitter van de Raad van bestuur bij de SAO, sprak over een mooi moment waarbij wederom een stap is gezet om armoede te bestrijden en personen te helpen naar zelfredzaamheid. Zij meent dat gerichte scholing en training leidt tot een betere positie en ontwikkeling binnen de arbeidsmarkt en is blij met deze ontwikkeling. Ook Vivian Gordon, directeur van het Kabinet van de VP en de voorzitter van Stichting Sophia's Lust en omgeving, Alfons Samson, zijn blij met dit succes en hebben gesproken over een goede samenwerking met een mooi resultaat. Zij zijn van mening dat armoede bestreden kan worden door personen in de gelegenheid te stellen zich duurzaam te ontwikkelen.

RUBRIEK: PROGNOSE EN TRENDS VAN ONZE ARBEIDSMARKT DOOR: DRS. NAOMI ESAJAS-FRIPERSON

Met deze maandelijkse rubriek geeft arbeidsmarktkenner, Naomi Esajas- Friperson, de lezer inzichten in trends op de arbeidsmarkt en voorspelt daarbij hoe de trends zich zullen ontwikkelen. Haar beschouwing en zienswijze kunnen heel nuttig zijn voor werkgevers, bedrijven, werkzoekenden en alle andere spelers en personen die zich begeven op de arbeidsmarkt. Esajas-Friperson, heeft haar doctorale studie Public Administration aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname (ADEK) afgerond. Zij heeft ook MO-A Spaansopleiding gedaan aan het Instituut voor de Opleiding van Leraren (I.O.L). Zij is werkzaam geweest op de afdeling Arbeidsmarktontwikkeling. Hierna heeft zij leidinggegeven aan de afdeling Arbeidsstatistieken. Op het ministerie is bekend dat zij de functionaris is geweest die de trekker is van alle coördinerende activiteiten m.b.t. de opzet van een Arbeidsmarkt Informatie Systeem in Suriname (AMIS). Sedert 2020 dient zij in de functie van onderdirecteur van Arbeidsmarkt. Kortom: zij heeft degelijk kennis over de Surinaamse arbeidsmarkt.

Drs. Naomi Esajas-Friperson

GENDERGELIJKHEID OP DE SURINAAMSE ARBEIDSMARKT (DEEL 1)

Door de jaren heen heeft de regering van Suriname zich internationaal, regionaal en nationaal gecommitteerd om genderongelijkheid weg te nemen. Op internationaal niveau werd het land partij bij het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW 1993); verder bekrachtigde Suriname het Verdrag van Belém do Pará uit 2002,

ondertekende ook in 1995 de Verklaring en het Actieplatform van Peking die zich primair richt op gendermainstreaming en heeft zich gecommitteerd aan het verwezenlijken van 2030 Ontwikkelingsagenda (SDG's).

Op regionaal niveau ondersteunt Suriname de actieplannen van de Organisatie van de Amerikaanse Staten (OAS) en de Caribische

RUBRIEK: PROGNOSE EN TRENDS VAN ONZE ARBEIDSMARKT DOOR: DRS. NAOMI ESAJAS-FRIPERSON

GENDERGELIJKHEID OP DE SURINAAMSE ARBEIDSMARKT (DEEL 1)

Gemeenschap (CARICOM), evenals het actieprogramma van de Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied van de VN (UN-ECLAC).

Nationaal is het beginsel van gelijkheid tussen mannen en vrouwen neergelegd in de Grondwet van Suriname, met name in artikel 35, namelijk: "Man en vrouw zijn voor de wet gelijk". Het algemeen discriminatieverbod is neergelegd in artikel 8 lid 2 van de Grondwet: "Niemand mag op grond van zijn geboorte, geslacht, ras, taal, godsdienst, afkomst, educatie, politieke overtuiging, economische positie of sociale omstandigheden of enige andere status gediscrimineerd worden".

Tevens zijn op nationaal niveau er verschillende mechanismen ingevoerd voor de bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen. Er worden pogingen ondernomen door bovengenoemde nationale mechanismen om hun doelen te stellen in lijn met de SDG's, waaronder doelstelling nummer vijf (5), namelijk gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen.

Het gendervisie-beleidsdocument 2021-2035 van Suriname bouwt voort op de internationale en regionale verplichtingen van Suriname om gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes te bereiken.

Er is wederom gekozen voor de aanpak van gender mainstreaming in de beleidsvorming en -uitvoering. Deze aanpak is erop gericht om gelijkheid en gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen in de samenleving te versterken en heeft betrekking op alle sectoren.

Hoewel er in Suriname vooruitgang is geboekt bij het dichteren van de ongelijkheidskloof tussen mannen en vrouwen, is er nog meer inspanningen nodig om gendergelijkheid te bereiken. Een van de meest complexe processen van ontwikkeling en verandering in een samenleving is het proces om gendergelijkheid te bereiken.

(vanwege de veelheid aan informatie mbt gendergelijkheid zal een reeks van artikelen geschreven worden in de komende maanden)

'WROKO FOE MEK MONI' VOORT GEZET IN HET DISTRICT PARA

In het kader van het landelijk project "Wroko Foe Mek Moni", dat door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO) wordt uitgevoerd, hebben 49 personen in het district Para op 18 januari 2024 een aanvang gemaakt met het volgen van de vaktrainingen Electro Huisinstallatie en Gawasa. De participanten zijn afkomstig uit de omgeving La Vigilantia te Paramaribo. Deze vaktrainingen worden kosteloos aangeboden en hebben een tijdsduur van 4 maanden waarbij de lessen 2 keer per week worden verzorgd. Het project stelt personen in de gelegenheid om een vak te leren met de bedoeling hen zelfredzaam te maken. Ook andere gebieden in het district zullen worden aangedaan.

Minister Steven Mac Andrew was ingenomen met het aantal deelnemers en is blij dat er ook een aantal vrouwen deelnemen aan de trainingen. Hij heeft hen opgeroepen om zich 100% in te zetten, zodat zij allen de trainingen met succes kunnen afronden. Hun inzet zal resulteren in succes en betere kansen als werknemer of micro- ondernemer op de arbeidsmarkt. De bewindsman gaf aan, dat om duurzame ontwikkeling te realiseren in Para en natuurlijk in het geheel land, investeringen in de ontwikkeling van burgers noodzakelijk is. De participanten hebben nu de kans om zich te bewijzen door zich in te zetten om succesvol de training te doorlopen.

Naomi Esajas-Friperson, Onderdirecteur Arbeidsmarkt op het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), sprak over de mogelijkheden en ontwikkelingskansen die de participanten zullen hebben na afronding van de trainingen. Zij hebben nu de ruimte om een betere basis te leggen voor meer succes. Joyce Lapar, directeur van de SAO heeft aangegeven, dat de participanten na het afronden van de vaktrainingen hun huidige situatie kunnen verbeteren door als vakdeskundige aan de slag te gaan en inkomsten te genereren. Ook de opgedane kennis kunnen zij verder ontwikkelen. Zij heeft hen aangemoedigd om zoveel mogelijk alle lessen te volgen en elkaar te motiveren. Lapar verwacht de nodige inzet, discipline en participatie van alle cursisten bij deze unieke gelegenheid.

De uitvoer van dit landelijk project is vastgesteld op 18 maanden waarbij onder andere ook de vaktrainingen Autobody repair, Lassen module-1, Automontage, Textiele werkvormen, Verpleegassistent, Webdevelopment, Micro shading, Kapperstraining-A, Manicure en Pedicure zullen worden aangeboden.

Een deel van de participanten in beeld bij het startsein van het landelijk trainingsproject 'Wroko Foe Mek Moni', in het district Para.

DOOR SIMONE HARIDAT

RUBRIEK: ONDERNEMERSCHAP GAAT VOORAL OM KANSSEN GRIJPEN

Geschreven door: Simone Haridat

Deze maandelijkse rubriek is bedoeld ter stimulering van het klein ondernemerschap in ons land. Zo wenst het ministerie een bijdrage te leveren aan het scheppen van werkgelegenheid voor personen die een ondernemingsgeest hebben. Door zowel trainingen als begeleiding door de Stichting Productieve Werk Eenheden (SPWE) wordt de ondernemingsgeest van personen geprikkeld waardoor ze als zelfstandigen de kost te kunnen winnen. De schrijver van deze rubriek is Simone Haridat. Zij is werkzaam bij de SPWE, in de functie van projectcoördinator. Zij is medeverantwoordelijk voor het uitvoeren van de projecten "From grassroot to entrepreneurship and Retraining of workers and unemployed and "Micro entrepreneurship from people with disabilities".

RESULTATEN REKENING

Financiën kent veel invalshoeken. Allereerst is er de eis dat de financiën op een correcte wijze moeten worden bijgehouden. Dat is het hoofddoel van de financiële administratie. De financiële administratie verschaft inzicht in de financiële staat van uw bedrijf, nodig om effectieve en efficiënte besluiten te nemen in vooral de groeifase van uw ondernemingscyclus. Er zijn 3 belangrijke type rekeningen waarmee u verplicht bent te starten als bedrijf. Onderstaand vindt u de type rekeningen:

- **Winst- en verliesrekening (income statement).**
-Met dit statement zie je of er op grond van de opbrengsten en kosten winst of verlies wordt gedraaid.
- **De balans (balance sheet)**
-Een momentopname van de bezittingen en de schulden.
- **Cashflow (cash flow statement)**
-Deze statement laat zien waar het geld vandaan komt en waar het aan wordt besteed.

DOOR SIMONE HARIDAT RUBRIEK: ONDERNEMERSCHAP GAAT VOORAL OM KANSSEN GRIJPEN

RESULTATEN REKENING

In dit rubriek zal ik inzoomen op de resultatenrekening oftewel winst en verliesrekening

De belangrijkste punten van de winst- en verliesrekening:

1. De tabel geeft een direct inzicht of er op grond van de opbrengsten en kosten winst of verlies wordt gemaakt.
2. Als we de tabel voor twee achtereenvolgende jaren naast elkaar plaatsen, zien we direct hoe de posten zijn veranderd. Houden we bijvoorbeeld de IT-kosten wel in de hand? Wat gebeurt er met de personeelskosten, enz.
3. De cijfers voor opeenvolgende jaren geven inzicht in het financiële verloop.

Het gaat dus om een overzicht van opbrengsten en kosten gedurende een bepaalde periode.

Zo komen we uiteindelijk tot een eerste resultaat waar dan nog de rentelasten en de belasting vanaf gaan. Uiteindelijk toont deze staat ons hoeveel er dit jaar is verdiend en de posten die op het inkomen drukken zijn hier rood aangegeven.

Winst- en verliesrekening van een fictief printbedrijf

4	Company New Printers	
5		
6	Sales (verkoop)	€ 2.700.000,00
7	Cost of sales (verkoopkosten)	-€ 1.200.000,00
8	Gross Profit (brutowinst)	€ 1.500.000,00
9		
10	Operating expenses (bedrijfskosten)	-€ 600.000,00
11	Depreciation (afwaardering)	-€ 200.000,00
12	Operating income (bedrijfsopbrengsten/inkomsten) (EBIT)	€ 700.000,00
13	EBIT = Earning Before Interest and Taxes	
14		
15	Interest expense (rente kosten)	-€ 90.000,00
16	Earnings before income taks (EBIT)	€ 610.000,00
17		
18	Income taks (belasting)	-€ 150.000,00
19	Net income (netto inkomen)	€ 460.000,00

'WROKO FOE MEK MONI' OOK IN BROKOPONDO GELANCEERD

Minister Steven Mac Andrew van Arbeid Werkgelegenheid en Jeugdzaken (AWJ), heeft op zaterdag 20 januari 2023 in het district Brokopondo, het startsein gegeven van het landelijk trainingsproject 'Wroko Foe Mek Moni', waarbij minstens 30 personen kosteloos zullen deelnemen aan de vaktrainingen Textiele Werkvormen en Electro-Huisinstallatie. Het project wordt uitgevoerd door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO), om personen in de gelegenheid te stellen om een vak te leren met de bedoeling hen zelfredzaam te maken, gezien zij na afronding van de training als werknemer of als micro-ondernemer aan de slag kunnen op de Arbeidsmarkt. De Surinaamse regering heeft SRD 50 miljoen gereserveerd voor dit project met het gegeven dat de SAO in alle districten vaktechnisch kader zal opleiden.

Minister Steven Mac Andrew heeft alvorens de trainingen voor geopend te hebben verklaard de cursisten aangemoedigd om deze kans ten volle te benutten en de trainingen met succes af te ronden. Hij heeft benadrukt dat zij met de kennis en kunde die zij zullen opdoen succes kunnen behalen, Daarbij is van belang dat zij de nodige inzet en discipline tonen wat zal resulteren in succes wanneer zij als werknemer of als micro-ondernemer aan de slag zullen gaan op de arbeidsmarkt. Het project biedt kansen aan personen om economische activiteiten te ontplooiën om in eigen levensonderhoud te voorzien uiteraard op lang termijn te kunnen

werken naar een succesvolle business. Op lang termijn kunnen zij als micro-ondernemer ook anderen aan een baan helpen. Willen zij succes bereiken dan zullen zij volgens de bewindsman zich volop moeten inzetten, de nodige discipline aan de dag moeten leggen en elkaar moeten motiveren. Het ministerie investeert in hen en verwacht, dat zij zich inzetten om niet alleen een bijdrage te leveren aan hun eigen ontwikkeling, maar ook dat van Suriname.

Joyce Lapar, directeur van de SAO, heeft aangegeven blij te zijn dat de SAO na bijkans 2 jaar wederom ontwikkeling kan helpen bewerkstelligen middels het aanbieden van de vaktrainingen in Brokopondo. De trainingen worden gratis aangeboden en zij verwacht dat de participanten deze gouden kans volop benutten. Bij de vaktraining Textiele Werkvormen wordt bijkans SRD 15000 geïnvesteerd per cursist en voor de vaktraining Electro-Huisinstallatie ongeveer SRD13.500. Lapar heeft de participanten opgeroepen elkaar gedurende de komende 4 maanden van de training te motiveren en zich volop in te zetten voor een succesvolle afronding. Het ministerie en de SAO staan achter ontwikkeling in Brokopondo. Ook Izaak Hill heeft namens de Raad van Bestuur bij de SAO de geslaagden toegesproken en bemoedigd. Hij heeft aangegeven dat zij blij mogen zijn hoogstaande vaktrainingen bij de SAO mogen volgen om met hun behaalde certificaat te werken aan hun verdere ontwikkeling. Aan de cursisten is succes toegewenst.

Enkele cursisten in beeld bij de lancering van het landelijk project 'Wroko Foe Mek Moni' in het district Brokopondo.

CAPACITEIT MEDEWERKERS ONDERDIRECTORAAT ARBEIDSMARKT WORDT VERSTERKT

De sociale vaardigheden en werkethiek van personeelsleden van het onderdirectoraat Arbeidsmarkt op het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), krijgen een boost middels de training 'Sociale vaardigheden en Beroepshouding' die op woensdag 24 januari 2024 is aangevangen. Door deze training wordt vanuit het ministerie geïnvesteerd in capaciteitsversterking van het personeel om de taken waarvoor zij verantwoordelijk zijn doelgericht, zelfverzekerd en met nog meer motivatie uit te voeren. De training wordt verzorgd door de Stichting Productieve Werk Eenheden (SPWE) in de periode 24 januari tot en met 6 februari 2024. Bij deze gelegenheid werd het personeel toegesproken door Naomi Esajas-Friperson, onderdirecteur Arbeidsmarkt op AWJ. Ook Etienne Etman, directeur van de Stichting Productieve Werk Eenheden (SPWE) was aanwezig.

Naomi Esajas-Friperson heeft het personeel toegesproken tegen de achtergrond van het uit te voeren beleid binnen Arbeidsmarkt. Zij ziet aanscherping van de werkethiek als een voorwaarde tot meer succes binnen de verschillende afdelingen. Zij vindt het belangrijk dat het personeel zich uitermate bewust is van de rol die zij te vervullen hebben binnen het onderdirectoraat Arbeidsmarkt.

Uiteraard ziet zij deze training als een goede gelegenheid voor het totaal personeel om hun kennis te verruimen en hun sociale vaardigheden te vergroten om uit eindelijk meer inzichten te verschaffen om het werk steeds beter uit te voeren. Deze training mag worden gezien in het licht van capaciteitsversterking en zal zeker worden vervolgd opdat meerdere personeelsleden de training zullen volgen. Esajas-Friperson twijfelt er niet aan dat de training ervoor zal zorgen dat medewerkers in staat zullen zijn nog meer progressie te boeken in hun werk en ook de duurzame onderlinge samenwerking zullen koesteren. Na haar personeel de nodige moed ingesproken te hebben heeft Esajas-Friperson namens minister Steven Mac Andrew de training voor geopend verklaard.

Voor aanvang van de training heeft Karen Perotie, consulent op de afdeling trainingen bij de SPWE en coördinator bij bovengenoemde training een korte introductie gedaan, de participanten bemoedigd om voor 100% te participeren aan de training en het met succes af te ronden. Trainer, Sanjay Debipersad, heeft de participanten overtuigd om zich op zeer creatieve wijze voor te stellen middels beeldende expressie, waarna de training in volle vaart is aangevangen.

De trainer kijkt toe tijdens het uitvoeren van opdrachten.

DUURZAAM MICRO-ONDERNEMERSCHAP VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

Vanuit de Stichting Productieve Werk Eenheden (SPWE) wordt projectmatig enorme inspanning gepleegd om micro-ondernemerschap te stimuleren onder mensen met een beperking. Gelet op het feit dat de SPWE beseft, dat additionele ondersteuning, coaching in mentale gezondheid en begeleiding in de financiële administratie noodzakelijk is voor deze doelgroep, wordt steeds het nodige werk verzet. Om inzicht te verkrijgen hoe ondernemers met een beperking enerzijds hun bedrijven operationeel houden, maar ook wat de barrières zijn voor deze doelgroep om een onderneming op te starten, is data essentieel om gericht te kunnen werken aan de begeleiding van de doelgroep om duurzaam te ondernemen. De SPWE, die een werkarm is van het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), krijgt in deze ondersteuning van de United Nations Development Programme (UNDP), waarmee zij een goede samenwerking heeft in het kader van de Alliantie voor Decent Work voor Personen met een Beperking.

De doelgroep heeft eerder ondersteuning gehad van de UNDP en geprofiteerd van een project onder het Basic Needs Trust Fund-9 programma (BNTF-9) van de Caribbean Development Bank (CDB). Het UNDP- project is in december 2023 van start gegaan en biedt nu de mogelijkheid om het voorgaande te realiseren middels dataverzameling gebruikmakend van veldbezoeken, het verstrekken van incentives en begeleiding in de financiële administratie. Personen met een beperking hebben training en middelen gehad om een micro- onderneming te starten. Het betreft een groep van 30 personen. Van de dertig (30) mensen met een beperking- afkomstig van het 1e project van de UNDP- die ook hebben geparticipeerd in het BNTF-9 traject, zijn er totaal 18 mensen in aanmerking gekomen voor incentives zoals machines, materialen en grondstoffen. Daarnaast hebben alle 30 micro-ondernemers met een beperking een cursus gevolgd in basis ondernemerschap. In dit programma is het onderdeel coaching eveneens afgehandeld, om de micro-ondernemers verder te begeleiden.

Ketjap productie: producten van een micro- ondernemer met een beperking.

DUURZAAM MICRO-ONDERNEMERSCHAP VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

De economische activiteiten die deze doelgroep uitvoert zijn bedoeld om hen in staat te stellen wat onafhankelijker te worden en ook zelfstandig een inkomen te genereren voor een fatsoenlijk bestaan. De begeleiding is daarom van essentieel belang. De SPWE blijft zich inzetten voor welzijnsverbetering van de personen met een beperking.

Vanuit de Alliantie voor Decent Work voor Personen met een Beperking zijn met succes verschillende initiatieven gelanceerd en geïmplementeerd, waaronder bewustwordingscampagnes, belangenbehartiging voor gelijke kansen op het gebied van toegankelijk en zelfstandigheid, informatiesessies,

vaardigheidstrainingen en behoefteanalyses voor startups en micro-ondernemers. Daarnaast biedt de Alliantie begeleiding en coaching aan micro-ondernemers met een beperking, juist omdat mensen met een beperking in Suriname vaker te maken krijgen met uitdagingen zoals beperkte toegang tot onderwijs, gebrek aan toegang tot kapitaal en transport. Bovengenoemde initiatieven zijn veelal bedoeld om beleidsmakers, het bedrijfsleven en de samenleving aan te moedigen de uitdagingen aan te pakken die personen met een beperking beletten gelijke toegang tot de arbeidswereld te hebben, hun eigen inkomen te genereren en een onafhankelijk en fatsoenlijk leven te leiden.

MINISTER MAC ANDREW ONTVANGT DELEGATIE SAFETY & SECURITY ACADEMY SURINAME

Minister Steven Mac Andrew heeft op 25 januari 2024 een vertegenwoordiging van the Safety & Security Academy Suriname, onder leiding van the chief executive officer, Sharon Schalkwijk, ontvangen voor een gesprek. Bij deze ontmoeting die op verzoek van the Safety & Security Academy Suriname (SSAS) is gehouden, is veelal gesproken over arbeidsveiligheid en zaken die te maken hebben met veiligheid zoals bewustwording en educatie naar de samenleving en de noodzaak tot aanscherping van wetgeving inzake de veiligheidswet. Behalve Schalkwijk waren ook Theo Linscheer en Miquel Gilliot aanwezig.

Minister Mac Andrew is zich ervan bewust dat veiligheid een belangrijk aspect is in het arbeidsgebeuren, binnen het bedrijfsleven, de vakbeweging en kortom binnen het dagelijks leven van de mens. Hij heeft aangegeven dat vanuit het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), steeds wordt gewerkt aan zaken aangaande veiligheid en educatie op dit vlak maar ook de mentale gezondheid van burgers. Zo hebben arbeidsinspecteurs in april 2023 praktijkervaring opgedaan in veiligheidsaspecten op het vlak van asbestsanering, stoom- en dampstoestellen, en zandstralen. Mac Andrew verwacht dat de Arbeidsomstandighedenwet die sinds 2019 bij DNA spoedig wordt behandeld. Deze wet zal volgens de bewindsman de veiligheidswet van 1947 moeten vervangen.

Partijen zijn het erover eens dat vooral voorlichting op het gebied van asbestverwijdering noodzakelijk is, gezien asbestverwijdering aan strenge regels is gebonden. Om te voorkomen dat arbeiders zichzelf in gevaar brengen is het dan ook noodzakelijk dat bij asbestverwijdering van tevoren melding wordt gedaan bij de Arbeidsinspectie die streng hierop controleert. De bewindsman kijkt positief uit naar de inspanningen vanuit de SSAS, die steeds meer hoogwaardige trainingen en opleidingen aanbiedt op het gebied van safety and security. Partijen zijn voorstander van een duurzame wederzijdse samenwerking.

Schalkwijk heeft aangegeven dat de SSAS zich steeds richt op het opleiden van personen op het gebied veiligheid en zekerheid op hoog niveau. Zij ziet veiligheid als een uitdaging die beleidsmatige aanpak vereist. Middels het aanbieden van gedegen opleiding, training en advisering kan volgens Schalkwijk steeds meer worden bereikt. De SSAS richt zich eveneens op jongeren aan wie gecertificeerde en beroepsgerichte veiligheids- en beveiligingstrainingen wordt aangeboden waarbij de focus ook wordt gelegd op het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. Zij kijkt uit naar een mogelijke samenwerking met AWJ om meer bewustwording en educatie te brengen naar de samenleving op het gebied van veiligheid.

Safety & Security Academy Suriname op kantoor bij minister AWJ. Rechts: minister Steven Mac Andrew. Links: Theo Linscheer, Sharon Schalkwijk en Miquel Gilliot.

Rubriek:

DE HARDE WERKER DOOR DE BRIL VAN LUCRETIA

Voor het kunnen uitvoeren van het voorgenomen beleid van het ministerie zijn er uiteraard personen nodig met bijzondere kwaliteiten en eigenschappen. Maandelijks zal voor u opzoek worden gegaan naar gedreven en opvallende ambtenaren op het ministerie met de bedoeling deze aan u te presenteren.

De schrijver van deze rubriek is Lucretia Setrodipo, communicatiewerker op het ministerie met een speciaal nieuwsgierig oog voor kwaliteiten van collega's op het ministerie.

Geschreven door: Lucretia Setrodipo

EARTHA BEDFORD: EEN TOEGEWIJDE PIONIER IN VEILIGHEID EN WELZIJN OP HET MINISTERIE VAN AWJ, GEDREVEN DOOR DE MOTTO: 'SO, OPPO! WROKO DE FU DOE!'

Eartha Bedford is een ervaren kracht met een indrukwekkende staat van dienst van 15 jaar op het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ). Zij begon haar loopbaan in 2006 als medewerker bij een callcenter en vervolgde haar loopbaan als secretaresse bij TELESUR, op de afdeling Beveiliging. Als secretaresse viel Eartha al snel op door haar organisatorische talenten en de kennis en kunde die zij toen bezat. Haar opwaartse traject bracht haar naar de positie van coördinator/hoofd binnen de Arbeidsinspectie, waar zij zich bezig hield met intakegesprekken, communicatie met werkgevers en werknemers, en samenwerking met de leiding van de Arbeidsinspectie.

Eartha Bedford
Waarnemend coördinator van de Voorbereidend
Ongevallen Onderzoeks Kommissie (VOOK)

Rubriek:

De harde werker door de bril van Lucretia

Een specifieke mijlpaal in Eartha's carrière was haar benoeming tot waarnemend coördinator van de Voorbereidend Ongevallen Onderzoeks Commissie (VOOK). In deze rol was ze belast met het voorbereiden van ongevallenonderzoeken, het registreren van incidenten naar fatale, niet-fatale en dodelijke ongevallen, en het maandelijks rapporteren van deze cijfers aan de Inspecteur-Generaal (IG).

Haar professionaliteit en toewijding werden verder erkend toen ze werd voorgedragen door de IG om de Arbeidsinspectie te vertegenwoordigen in het COVID-19 project. Eartha speelde een essentiële rol bij het sensibiliseren van bedrijven over de stijging van COVID-cijfers tijdens publieke bijeenkomsten. Haar reis van arbeidsinspecteur op het ministerie naar waarnemend coördinator VOOK is een hoogtepunt dat niet alleen haar persoonlijke groei weerspiegelt, maar ook haar toewijding aan een veilige en gezonde werkomgeving.

De samenwerking met collega's beschrijft Bedford als een bron van inspiratie en positieve energie. Ze gelooft in het motto: "Let's work together for a better Suriname," en haar inzet voor deze overtuiging blijkt uit haar dagelijkse interacties. Het vermogen om intakegesprekken te leiden, te communiceren met diverse belanghebbenden en haar betrokkenheid bij het bevorderen van veiligheid op de werkvloer wordt zeer gewaardeerd.

Haar motto, "So, oppo! wroko de fu doe!," is meer dan slechts een zin. Het vertegenwoordigt een levenshouding van vastberadenheid en actie. Met deze krachtige quote moedigt ze niet alleen zichzelf aan, maar inspireert ze ook anderen om op te staan, te handelen en resultaten te behalen. Het is de mantra die haar drijft in haar streven naar een beter Suriname en haar voortdurende inspanningen om veiligheid en welzijn te bevorderen. Haar vasthoudendheid en positieve instelling maken haar niet alleen effectief in haar functioneren binnen het ministerie, maar is ook een bron van motivatie voor collega's en de bredere gemeenschap.

'WROKO FOE MEK MONI' WERPT EERSTE VRUCHTEN AF'

Het project Wroko Foe Mek Moni, welke voorziet in kosteloze vaktrainingen voor personen in de leeftijdsgroep 16 – 40 jaar in geheel Suriname, heeft op vrijdag 26 januari haar eerste vruchten afgeleverd.

Negentwintig (29) vrouwen in Coronie, die gedurende twee (2) maanden elke zaterdag de vaktraining Textiele Werkvormen hebben gevolgd, mochten op deze dag hun SAO certificaat in ontvangst nemen. Het project wordt uitgevoerd door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO) om personen landelijk in de gelegenheid te stellen om een vak te leren met de bedoeling hen zelfredzaam te maken.

Minister Steven Mac Andrew, gaf aan blij te zijn, dat de vrouwen in Coronie de training met beide handen hebben aangegrepen en zelfs op onafhankelijkheidsdag, de training volgen prefereerden boven feestvieren.

Hun enthousiasme was voor hem een duidelijk teken dat Coronie smachtte naar de vaktrainingen, gezien de laatste training in het district dateerde van 2008, dus langer dan 15 jaar geleden. Mac Andrew verduidelijkt dat 'Wroko Foe Mek Moni' landelijk de nodige tijd en moeite vereist van de participanten aan wie trainingen geheel kosteloos wordt aangeboden. De SAO voorziet eveneens in het benodigde lesmateriaal. Hij riep de geslaagden op om als waarachtige SAO Ambassadeurs aan de slag te gaan, de opgedane kennis en kunde verder te ontwikkelen en kwalitatief goede producten op de markt te brengen. Alle 29 vrouwen hebben een naaimachine ontvangen, zodat ze inderdaad volop aan de slag kunnen. Mac Andrew heeft de wens uitgesproken dat wanneer hij wederom een bezoek zal brengen aan Coronie, hij de producten van de geslaagde cursisten zoals kleding, tassen en tafelkleden wil zien.

Van linksuit de 2e: minister Steven Mac Andrew te midden van de genodigden en de geslaagde cursisten in Coronie.

'WROKO FOE MEK MONI' WERPT EERSTE VRUCHTEN AF'

De districtscommissaris van Coronie, Maikel Winter, gaf aan tevreden te zijn met de inzet en het behaalde succes van de participanten. Zij hebben volgens hem de nodige kennis en ervaring opgedaan in textiele werkvormen om die verder te ontwikkelen en inkomsten te genereren. Hun behaald succes is het bewijs dat zij ready zijn om nog meer ontwikkeling te helpen bewerkstelligen in Coronie. De directeur van SAO, Joyce Lapar, gaf aan dat een week na de lancering van het project op 21 oktober 2023, de belangstelling voor textiele werkvormen zo groot bleek te zijn dat er nog een groep werd gevormd voor deze training. Zij memoreerde ook het feit dat de cursisten ook op de feestdagen hebben opgeofferd om normaal de trainingen te volgen. Dat Coronie trots mag zijn op het

succes van de geslaagde cursisten was eveneens te merken uit de toespraak van Madhoeri Moenesar, onderdirecteur Nationale Jongeren Aangelegenheden (NJA) op het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken, die zich als vertegenwoordiger van de Raad van Toezicht van de SAO heeft gericht tot de geslaagden die voor wie een weg gebaad is tot succesvolle groei binnen de textiele industrie. Ook Vincent Kenswil, vertegenwoordiger van Creative Tech Hub Caribbean, welke verantwoordelijk was voor het onderdeel digitaal borduren, sprak over het succes van deze training waarbij de cursisten ook een social media training hebben gekregen om hun producten online te promoten.

Een deel van de participanten in beeld bij het startsein van het landelijk trainingsproject 'Wroko Foe Mek Moni', in het district Para.

SAO VERZORGT KAPPERSTRaining IN PARAMARIBO TER VERDERE UITVOERING 'WROKO FOE MEK MONI'

In het kader van het landelijk trainingsproject 'Wroko Foe Mek Moni' heeft minister Steven Mac Andrew van Arbeid Werkgelegenheid en Jeugdzaken (AWJ), op 29 januari 2024 in de Twins Kapsalon te Paramaribo, het startsein gegeven van, de Kapper A vaktraining, onderdeel Huid en haar. Aan deze vaktraining die kosteloos wordt aangeboden participeren bijkans 20 personen. Dit landelijk trainingsproject wordt uitgevoerd door de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO), om personen in de gelegenheid te stellen om een vak te leren met de bedoeling hen zelfredzaam te maken. Na een succesvolle afronding kunnen de participanten als werknemer of als micro-ondernemer aan de slag op de Surinaamse arbeidsmarkt.

Minister Steven Mac Andrew heeft alvorens de trainingen voor geopend te hebben verklaard de cursisten aangemoedigd om deze kans volop te benutten en de trainingen met succes af te ronden. Hij heeft benadrukt dat zij heel veel zullen leren om na een succesvolle afronding meteen aan de slag te gaan als werknemer of als micro-ondernemer.

Mac Andrew weet dat met de nodige inzet, discipline en wilskracht zij in staat zullen zijn om in eigen levensonderhoud te voorzien. Uiteraard kunnen zij op lang termijn als micro-ondernemer dusdanig succes boeken en ook anderen helpen aan een baan. Het ministerie investeert in hen en verwacht, dat zij zich volop zullen inzetten. Succes hebben zij zelf in de hand.

Zowel Naomi Esajas-Frierson, Onderdirecteur Arbeidsmarkt AWJ tevens voorzitter van de Raad van Bestuur bij de SAO, als Joyce Lapar, directeur van de SAO, verwacht dat de participanten zoveel mogelijk alle trainingen volgen. Een training die de nodige tijd, aandacht en geduld en zorg van hen zal vergen. Zaken die van belang zijn bij het uitoefenen van het kappersberoep. Tot deze vaktraining behoren de onderdelen: kennis over huid en haar, diagnose vaststellen, gereedschappenleer, roltechnieken, vitaminebehandeling, wassen, föhnen, tangen, relaxen, verven en permanenten. De cursisten zijn afkomstig uit de omgeving Nieuw Weergevondenweg. Aan hen is succes toegewenst.

Een moment opname bij het startsein van de Kapper A vaktraining, onderdeel Huid en haar, in de Twins Kapsalon te Paramaribo.

Rubriek : Toekomstbouwers

Geschreven door Emelia Sanwikarta

MET DEZE RUBRIEK WENST HET DIRECTORAAT JEUGDZAKEN ZICH TE RICHTEN OP RISICOJONGEREN MET DE BEDOELING DEZE DOELGROEP INZICHTEN TE VERSCHAFFEN IN HUN POGING EEN VOLWAARDIGE PLEK TE VINDEN IN DE MAATSCHAPPIJ.

DE SCHRIJVER VAN DEZE RUBRIEK IS EMELIA SANWIKARTA, DE HOOFDVERANTWOORDELIJKE VAN HET PROJECT SCHOLIEREN MOEDERS VAN HET MINISTERIE VAN AWJ.

EEN GEZONDE LEVENSTIJL MET HET ONDERDIRECTORAAT NATIONALE JONGEREN AANGELEGENHEDEN

Het Onderdirectoraat Nationale Jongeren Aangelegenheden (NJA), residerend onder het Directoraat Jeugdzaken van het ministerie van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken, heeft als een der doelstellingen, adequate en structurele begeleiding van risico jongeren te weten: vroege schoolverlaters, schoolgaande tienermoeders/tienermoeders, jongeren met een beperking en kansarme jongeren. Ook creëert NJA mogelijkheden voor versterking van de maatschappelijke positie, capaciteitsversterking en emotionele weerbaarheid van de hier genoemde doelgroep.

Eén van de meest belangrijke projecten die uitgevoerd is door ODNJA is de voorlichting en opvoedingsvaardigheidssessie in Paramaribo en Wanica. Deze sessie is bedoeld om te voorkomen dat tienermoeders

in problematische situaties belanden en dat zij de opvoeding van hun kinderen zelf ter hand nemen.

Het leven van een jonge moeder is niet eenvoudig, omdat die nu een ouder is en dus tegelijkertijd de taken van een volwassene moet vervullen. Hierbij doorloopt een jonge moeder tegelijkertijd twee ingrijpende fasen die soms moeilijk te combineren zijn. Enerzijds moet zij aandacht hebben voor het ouderschap en voor haar baby zorgen, anderzijds moet zij nog de school afronden en zelfstandig worden. Het ouderschap kan daardoor nadelige gevolgen hebben voor de jonge moeder, zoals stress of het niet afmaken van een opleiding. Hierdoor is er vaak ook een verhoogd risico op financiële- en/of huisvestingsproblematiek of psychosociale problemen als eenzaamheid of depressie.

Rubriek : Toekomstbouwers

De problemen van de jonge moeder kunnen gevolgen hebben voor het kind. Zo hebben kinderen van jonge moeders een verhoogd risico op:

- opgroeien in armoede;
- het slachtoffer worden van mishandeling en verwaarlozing;
- emotionele- en gedragsproblemen;
- minder gunstige ontwikkelingskansen.

Een kind kan geen kind verzorgen. Een kind moet genieten van kind zijn en onderwijs. Daarom heeft ODNJA middels deze sessie gerealiseerd dat de schoolgaande tienermoeders de waarde van studeren kennen; leren omgaan met onzekerheid en frustraties; een positief zelfbeeld ontwikkelen; voorzien worden van basistechnieken van opvoeding; leren om een hechte band op te bouwen met hun kindje; verantwoordelijkheidsgevoel hebben voor hun moederschap; gezondheidsissues van zowel moeder als kind vroegtijdig te ontdekken en te kunnen focussen op hun doelen die ze samen met hun kindje willen bereiken.

Aan deze sessie hebben de schoolgaande tienermoeders met hun kindje en partner deelgenomen. Voor het verzorgen van deze sessies waren drie (3) deskundigen aangetrokken, te weten: een consultatie medewerker, een maatschappelijke medewerker en een verloskundige.

Enkele voorname uitkomsten van deze sessie zijn hieronder genoemd. Schoolgaande tienermoeders:

- Kunnen zichzelf motiveren om te studeren.
- Weten waarvoor en waarom ze iets moeten doen.
- Kunnen verandering brengen waar het nodig is.
- Kunnen zelfredzaam zijn.
- Krijgen een boost aan hun zelfvertrouwen.
- Kunnen opvoedingstechnieken die ze hebben aangeleerd toepassen in de opvoeding van hun kindje.
- Krijgen een positief zelfbeeld.
- Weten de juiste plekken voor hulp te vinden.

Het Onderdirectoraat Nationale Jongeren Aangelegenheden heeft hieronder enkele tips die jongeren kunnen meenemen in hun dagelijkse leven.

1. Never Stop Learning: Zet je in voor levenslang leren en continue verbetering. Blijf nieuwsgierig, ontdek nieuwe dingen en stop nooit met kennis uit te breiden.
2. Geloof in jezelf: De belangrijkste factor in succes is geloof in jezelf. Heb vertrouwen in je vaardigheden en vertrouw erop dat je alles kunt bereiken waar jij je zinnen op zet.
3. Oefening Self-Care: Zorgen voor je fysieke en mentale welzijn is essentieel voor duurzaam succes. Geef prioriteit aan de gezonde gewoontes zoals sporten, slapen en ontspanning.
4. Ontwikkel een sterke studie ethiek: Wees bereid om met toewijding je harde werk (studie) in te zetten. Consistentie en doorzettingsvermogen zijn de sleutels naar succes.
5. Ontwikkel een Groei Mindset: Geloof in je vermogen om te leren groeien. Omarm uitdagingen en kansen om je vaardigheden en kennis te ontwikkelen.

De boven genoemde doelgroep kan zich registreren via de link van het ministerie, scannen via een QR-code of persoonlijk langslopen bij de afdeling Coöperatieve Jongeren Projecten. De doelgroep die zich mag aanmelden bij het ministerie moet tussen de 14 en 30 jaar oud zijn.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScxZisL_8w51UzYbJeOd5XXf9gVxaMSjnhccNFOEZUiLJ8CNw/viewform

SAO LEVERT 24 VERPLEEGASSISTENTEN AF

Vierentwintig (24) cursisten van de vaktraining verpleegassistent verpleeghulp hebben na een succesvolle opleiding van bijkans anderhalf jaar, op 31 januari 2024 hun certificaat van de Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling (SAO) in ontvangst mogen nemen. De training is verzorgd onder supervisie van de Inspectie Verplegende en Verzorgende beroepen van het ministerie van Volksgezondheid. Met het behalen van dit certificaat hebben de geslaagden thans de mogelijkheid om aan de slag te gaan in de zorg. Minister Steven Mac Andrew van Arbeid Werkgelegenheid & Jeugdzaken (AWJ), heeft bij deze gelegenheid de geslaagden toegesproken en hen op het hart gedrukt de nodige inzet en motivatie aan de dag te leggen, hun werk naar eer en geweten uit te voeren en zich verder te ontwikkelen.

Minister Mac Andrew heeft zelfverzekerd gesproken tot de geslaagden als waarachtige SAO ambassadeurs van wie hij verwacht dat zij zullen klaarstaan voor personen die de nodige zorg behoeven. Hij verwacht dat zij met alle voortvarendheid en de nodige verantwoordelijkheid hun beroep binnen de zorg zullen uitdragen. De bewindsman spoorde de geslaagden aan om de opgedane kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen en een bijdrage te leveren aan goede zorg in Suriname. Kennis en ervaring mogen zij voor wat betreft de minister zowel nationaal als internationaal opdoen om uit te groeien tot professionals binnen hun vak. Hij heeft ook de

wens uitgesproken dat zij die kennis en ervaring zullen gebruiken om de zorg in Suriname naar grotere hoogten te tillen.

Carol De Baas, hoofd Inspectie Verplegende en Verzorgende beroepen van het ministerie van Volksgezondheid was ingenomen met het behaalde succes van de cursisten. Zij heeft hen op het hart gedrukt om hun beroep naar eer en geweten uit te oefenen en zich vooral ook te houden aan de kledingsvoorschriften. De Baas ziet alle 24 geslaagden zich verder ontwikkelen in de zorg. Het is belangrijk dat ze op de hoogte blijven met zaken die betrekking hebben op hun werk. Zo kunnen zij volgens De Baas zaken aangaande ziekte beelden herkennen en patiënten ook beter te woord staan wanneer zij met vragen zitten.

Ook de voorzitter van de Raad van Bestuur bij de SAO, Naomi Esajas-Frierson, tevens onderdirecteur Arbeidsmarkt AWJ, heeft de geslaagden moed ingesproken opdat zij hun beroep naar behoren uitoefenen, zich inzetten voor kwaliteitszorg in Suriname en werken aan hun verdere ontwikkeling. Joyce Lapar, heeft met trots de geslaagde verpleegassistenten aangespoord om met de nodige kennis, inzichten en motivatie te beginnen aan hun carrière binnen de zorg en de nodige hulp verlenen aan personen die het nodig hebben. Zij hebben de nodige inzet getoond en dat waardeerd de SAO. Lapar heeft ook dank uitgesproken naar het Bureau Gemeenschapsprojecten van het ministerie van Financiën en Planning voor de goede samenwerking bij de totstandkoming van dit project.

Minister Mac Andrew zittend in het midden en omringd door de genodigden en de geslaagde cursisten die allen keurig gekleed zijn in wit uniform.